

מדריך קצר להלכות ארבעת המינים

לע"נ מו"ר אבי הרב מרדכי בר רחל

מאיר אביטן תשע"ז

לולב

אורך שדרת הלולב לפחות ארבעה טפחים
גר"ח נאה = 33 ס"מ: החזו"א 40 ס"מ

הלולב מורכב משדרה ועלים כשנגמרת השדרה מתחיל העלה האמצעי, צורת הגידול שכל עלה מורכב משני עלים המחוברים בגבם – חיבור שני העלים נקרא תיומת (תאומים)

מדובר על אורך שדרת הלולב חוץ מן העלים, המדידה צריכה להיות עד המקום שבו מתחילה התיומת - רק השדרה היינו שאורך השדרה בלבד יהיה ארבעה טפחים. כמו כן גודל הלולב ביחס להדסים שהם 30 ס"מ לחזון איש או 24 ס"מ לפי גר"ח נאה

40 ס"מ

33 ס"מ

חזו"א

גר"ח נאה

תיומת

שדרת הלולב

הפרדות של התיומת

• **"קורא"** - קליפה בצבע חום אדמדם העוטפת את הלולב בדרך גדילתו וסוגרתו, ולפעמים היא עוטפת גם את התיומת.

• **הספרדים** מהדרים לכתחילה לקחת לולב עם קור"ע – לולב סגור, יש בה יתרון שהיא שומרת על הראש מהודק, אך מצד שני אולי בפנים יש פסול כגון הימנק ונפרדה תיומת ולא רואים.

• **אשכנזים** בד"כ מחמירים לפתוח ולראות כדי שלא יהיה פסול. כשעוקבים אחר העלה האמצעי, אם סגור כשר, דרכה של התיומת להתחלק; אם כל אחד מהעללים הולך לצד אחר בצורה בולטת אם נראים כשני עלים (בצורת v) "הימנק" פסול אשכנזים מקפידים שהעלים יתנועעו אנה ואנה כדי שיוכלו לנענעם היטב.

• **לדעת שו"ע** בכדי שלולב יהיה פסול: א-שהתיומת חלוקה ופתוחה ברוב עלי הלולב. ב-שהתיומת נפתחה ברוב ארכו של כל עלה ועלה

• לדעת הרמ"א אם נחלק העלה האמצעי – הלולב פסול. "לכתחילה מצווה מן המובחר נוהגין ליטול לולב שלא נחלק העלה העליון כלל"

• **לולב כוּוץ** הדין שייך דווקא בשדרה ופסול, אבל כוּוץ "זיגזג" בתיומת לא פסול וכשר ויש מהדרים שלא יהיה כוּוץ.

• לולב ששדרתו התעקמה כלפי אחד הצדדים או לפניו הלולב פסול – (רק אם התעקם כמגל)

• יבשה התיומת – אם העלה האמצעי ראוי לפסול

אתרוג

שיעור האתרוג כביצה חזו"א 100 גרם, גר"ח- 56.7

ודאו הכשר האתרוג – לא מורכב

הצבעים המהודרים – צהוב שעווה חזק וחלמון ביצה

הצבעים הכשרים – כרכום חום בהיר, אדום בהיר, ירוק בהיר

מוהל היוצא מן האתרוג על ידי לחיצה, אינו מורה על בעיית חסר... נקבים שנוצרו באתרוג על ידי קוצים בשעה שעוד היה על העץ, אינם פוסלים את האתרוג, כיוון שזוהי דרך גדילתו של האתרוג. דבר זה נכון רק כאשר נקדם עליו עור ובשר מלמעלה, אך אם רואה שאין העור והבשר קיימים בתור הנקב, האתרוג פסול.

פוטם

פוטם

פוטם

עוקץ

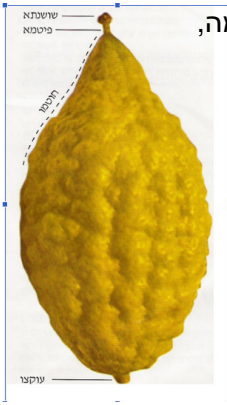
אתרוג יפה ונקי הוא מהודר ביותר, באתרוג אין צורך להסתכל ולחפש נקודות וחסרונות ע"י זכוכית מגדלת וכדומה, ומספיק להסתכל עליו באופן שנראה לכל ממרחק שרגיל להחזיק את האתרוג 30-40 ס"מ.

בחלק העליון ממקום השיפוע צריך להיות נקי מכתמים, נקודה אחת פוסלת את האתרוג כשהם בחלק כגון: נקודה שחורה או נקודה לבנה (וי"א שנפסלת דוקא נקודה לבנה ביותר) נקודה כחולה כהה הנוטה לשחור, נקודה חומה כהה. אך יש להקל בנקודה בצבע חום בהיר.

בחלק התחתון בחלק התחתון נקודה אחת או שתיים – כשר, שלוש נקודות אם הנקודות בצד אחד כשר מפוזר: חולקים יש מתירים ויש פוסלים בתנאי שאינו על רב שטח האתרוג.

אם כולו ירוק צריך שיתחיל להצהיב, רואים נקב רצוי לא לקנות.

אתרוג עם פיטם כשניטל החד ובשר האתרוג הקיים בגוף האתרוג ונעשה כגומה, פסול האתרוג.

ערבה

- שיעורה המינימאלי של הערבה הוא שלושה טפחים (לדעת החזו"א: 30 ס"מ, לדעת הגר"ח נאה: 24 ס"מ).
- לערבה אין שיעור מקסימאלי, ומכל מקום צריך שבשעת הנטילה תהיה שדרתו של הלולב גבוהה בשיעור של טפח לפחות יותר מן הערבות ויהיו קרובים לגודלו של ההדס.
- ערבה שנשרו רוב עליה בשיעור שלושה טפחים, פסולה.
- אם נדלדלו עליה מהקנה או שנסדקו העלים או שנחלקו, כתב הרב המגיד, שזה נקרא 'נפרצו עליה', והערבה פסולה, ודווקא כאשר היה כן ברוב העלים. וכתב המגן אברהם, שכיוון שערבות מצויות בינינו יש להחמיר בכך
- אם חסר מכל עלה רק מקצתו, כשרה, אבל אם חסר רוב העלה, וכך הוא ברוב עלי הערבה, הערבה פסולה.
- ערבה מהודרת הינה ערבה אשר ראש הענף מסתיים בעלה קטם הקרוי "לבלוב" (המוכיח שראש הערבה לא נפגם).
- נקטם ראש עץ הערבה, פסולה. אם נקטמו העלים, אפילו העלה שבראש הערבה, כשרה. והוא הדין אם נקטם העלה הנקרא 'לבלוב', גם כן אין בכך פסול בערבה.

הדס

- שיעורו המינימלי של ההדס הוא שלושה טפחים (לדעת החזו"א: 30 ס"מ, לדעת הגר"ח נאה: 24 ס"מ).
- להדס אין שיעור מקסימלי, ומכל מקום, בשעת הנטילה צריך ששדרתו של הלולב תהיה גבוהה בשיעור של טפח לפחות, יותר מן ההדסים והערבות.

שיהיה עבות

- מבנה ההדס: ההדס הוא ענף שלכל אורכו יוצאים עלים השוכבים על הענף. מכל קן - שורת גובה אחת, יוצאים שלושה עלי הדס, וכל עלה מכסה ברוחבו את העלים שמצדדיו. כל עלה יוצא מעוקץ נפרד. העלים בגובהם מכסים את כל אורך הענף, עד שלא נשאר בו מקום מגולה.
- ההדס הכשר הוא הדס שבכל קן וקן עומדים שלושת העלים זה כנגד זה בשווה הדס זה נקרא 'עבות'. 'הדס שוטה' הוא הדס ששלושת העלים בכל קן אינם נמצאים בקו שווה. לדוגמא, אם היו שני עלים בשווה זה כנגד זה, והעלה השלישי יוצא מעט גבוה מהם, אין זה עבות, אלא הדס שוטה, ופסול.
- אם רובו משולש כשר (16 ס"מ להחזו"א ומעט יותר מ-12 ס"מ להגר"ח נאה) אך לכתחילה לקחת הדס בשיעור המלא.
- נקטם ראשו של ההדס, לרוב הדעות פסול ויש לקחת הדס אחר. הקטימה הפוסלת היא דווקא בעץ ולא בעלים לכן, אף על פי שנשרו העלים בראש ההדס ונשאר ראש העץ ערום, ההדס כשר, ובלבד שנשאר ברוב שיעורו עבות (בכל קן שלושה עלים).